

ANALYSENOTAT 3/2025

Voksne som ikke har fullført videregående opplæring

Registerdatabasert analysenotat om potensialet
for nye voksne elever

18.03.2025

Tittel: Analysenotat Nummer» 3/2025»: Voksne som ikke har fullført videregående opplæring

Type dokument: Analysenotat

Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune, seksjon for analyse.

Forfatter: André Hansen

Første gang opprettet: 12.03.2025

Sist oppdatert/versjoner: 01.04.2025

[Analyse og statistikk for Akershus, Buskerud og Østfold - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

Innhold

1 Innledning.....	4
2 Metode og populasjon	5
3 Beskrivelse av populasjonen.....	6
3.1 Hvordan ser populasjonen til de aktuelle kandidatene ut?	7
3.2 Familieforhold	9
3.3 Aldersfordeling	10
3.4 Innvandringsbakgrunn.....	11
3.4.1 Botid blant innvandrere som er aktuelle kandidater.....	12
3.5 Inntektsnivå (grunnbeløp) blant aktuelle kandidater.....	13
4 Veien videre.....	14
5 Kilder.....	15

1 Innledning

Dette notatet er utarbeidet i lys av fullføringsreformen, som lovfester retten til videregående opplæring for alle som ikke har fullført tidligere. Reformen er politisk forankret i både regjeringens satsing på kompetanse og livslang læring, og i Akershus fylkeskommunes politiske plattform for 2023–2027. Målet er å sikre at flere – både ungdom og voksne – skal fullføre og bestå med studie- eller yrkeskompetanse.

Gjennom reformen har alle voksne som ikke har fullført videregående opplæring tidligere, nå rett til opplæring frem til de fullfører – uten begrensninger i antall forsøk eller fagvalg. Dette innebærer en betydelig utvidelse av rettigheter sammenliknet med tidligere regelverk, der voksne kun hadde rett til opplæring under visse betingelser og innenfor avgrensede tidsrammer.

Tidligere har det i hovedsak vært ungdom i rettighetsalder (16–19 år) og noen voksne med svake formelle kvalifikasjoner som har hatt tilgang til videregående opplæring. Med reformen blir målgruppen bredere, og kan inkludere arbeidstakere som trenger fagbrev, innvandrere som ikke har godkjent utdanning fra hjemlandet, eller personer som ønsker karriereomslag.

Det er kjent fra tidligere datakilder – som Statistisk sentralbyrå (SSB) og Voksenopplæringsforbundet – at mange voksne benytter seg av ulike opplæringstilbud. I 2024 deltok over 578 800 personer i kurs i regi av studieforbund, og over 268 000 av disse var over 50 år. Samtidig viser tallene at det er stor variasjon i bakgrunn, inntekt og livssituasjon blant deltakerne. En del av kursene som tilbys gjennom voksenopplæring har også preg av å være hobby-kurs fremfor yrkesrettet videreutdanning (Voksenopplæringsforbundet). Disse tallene forteller om en lærevillig befolkning, men sier lite hvem som faktisk vil ønske å benytte seg av en ny rettighet til videregående opplæring.

Derfor ser vi i dette notatet nærmere på bakgrunnsvariabler for den gruppen som nå får rett til videregående opplæring. Vi kartlegger hvor mange dette gjelder, og hvilke kjennetegn de har når det gjelder alder, inntekt, innvandrerbakgrunn, sysselsetting, husholdningstype og mer. Dette er variabler som ikke alltid inngår i de offentlige statistikkene, men som er viktige for å forstå hvem som faktisk kan og vil benytte seg av retten til å fullføre videregående opplæring.

De kommende kapitlene presenterer en deskriptiv analyse av denne populasjonen.

2 Metode og populasjon

Denne analysen benytter en deskriptiv, utforskende tilnærming for å beskrive populasjonen av voksne som ikke har fullført videregående opplæring (videregående opplæring). Formålet er å gi en detaljert beskrivelse av hvem som nå får rett til videregående opplæring etter nye regelendringer, uten å trekke konkluderende slutninger.

Datakilde og populasjon Analysen bygger på registerdata fra **microdata.no**, som gir tilgang til individbaserte data fra offentlige registre. Dataene er oppdatert per siste tilgjengelige år og er delvis støytjustert for å ivareta personvern.

Populasjonen består av individer som:

- Er over 20 år per 2024.
- Bor i Akershus, Buskerud, Østfold eller Oslo.
- Ikke har fullført videregående opplæring.
- Er i live per 1. januar 2024.

Antallet voksne som ikke har fullført videregående skole er stort, og for mange vil det være lite hensiktsmessig å gjøre det. For å redusere antall aktuelle nye elever settes følgende personer som lite aktuelle kandidater (variabelen **lite_sannsynlig_vgo** i skriptet);

- Uføre
- Mottagere av AAP
- Inntekt over 4G
- Personer over 50 år

Analytisk tilnærming

Vi benytter frekvens- og krysstabeller for å beskrive sentrale kjennetegn ved populasjonen, inkludert alder, kjønn, innvandrerbakgrunn, sysselsetting og husholdningstype. Visualiseringer brukes for å fremheve forskjeller mellom fylker og andre relevante grupper.

Begrensninger

- **Deskriptiv analyse:** Studien fokuserer på beskrivelse, ikke årsakssammenhenger.
- **Registerdata:** Små feil eller forsinkelser i oppdatering kan forekomme.
- **Personvernjustering:** Tallene er justert for anonymitet, noe som kan gi mindre avvik fra faktiske verdier. Dette har svært liten praktisk betydning.

Denne metodiske tilnærmingen gir et godt grunnlag for å forstå hvor mange som får rett til videregående opplæring og hvilke kjennetegn denne gruppen har.

3 Beskrivelse av populasjonen

Dette analysenotatet tar for seg hvor mange voksne som nå har rett til videregående opplæring etter nye regelendringer, og hvordan denne gruppen ser ut basert på ulike demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn. Dataene er hentet fra Microdata.no og dekker individer over 20 år som ikke har fullført videregående opplæring.

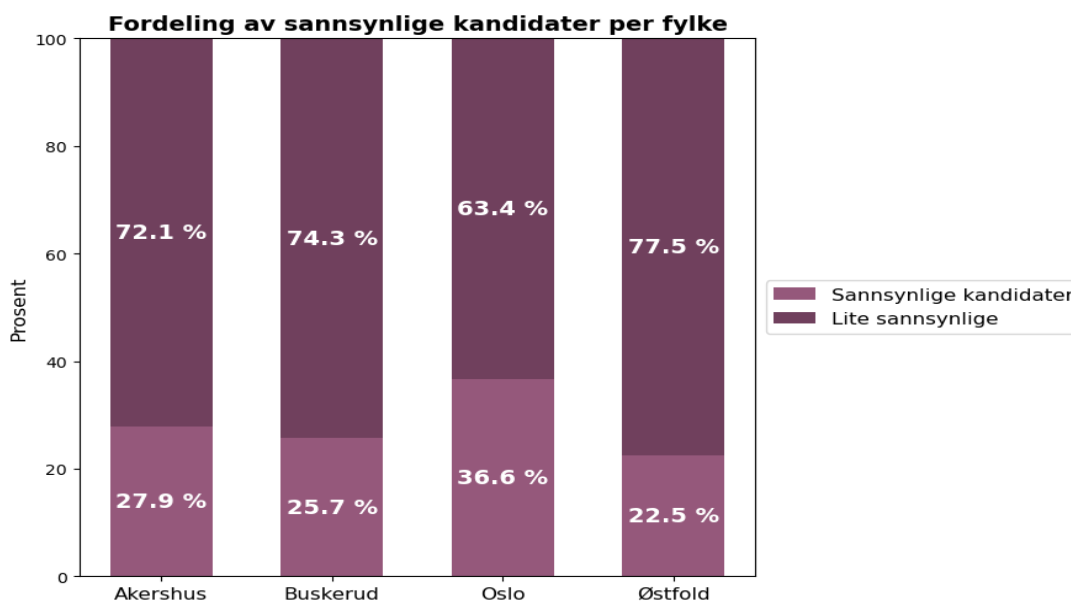
Hvor mange får nå rett til videregående opplæring? Basert på registerdata identifiserer vi en populasjon på 372 180 personer bosatt i Akershus, Buskerud, Oslo og Østfold som ikke har fullført videregående opplæring/eller ikke oppgitt utdanning og er over 20 år. Dette er individer som nå vil ha en juridisk rett til videregående opplæring uten tidligere begrensninger på omvalg.

Fordelingen av disse er som følger, 127 290 personer i Akershus, deretter Oslo med 120 125, etterfulgt av Østfold med 68 700 personer, mens Buskerud har 56 050 personer. Når uføre, mottagere av AAP, personer som tjener mer enn 4 G eller er eldre enn 50 år fjernes forsvinner

Hvor mange av disse er det sannsynlig at vil benytte seg av retten til videregående opplæring? For å vurdere hvor mange som faktisk kan tenkes å benytte seg av retten, ser vi på andelen som er markert som **aktuelle for å ta videregående opplæring i skriptet (Hansen, 2025) (lite_sannsynlig_vgo == 0)**.

- Totalt sett er 70,6 % av populasjonen markert som lite aktuelle for videregående opplæring, mens 29,4 % er aktuelle kandidater.
- Fylkesvis fordeling:
 - Akershus: 27,9 % er aktuelle kandidater, mens 72,1 % er lite aktuelle.
 - Buskerud: 25,7 % aktuelle, 74,3 % lite aktuelle.
 - Oslo: 36,6 % aktuelle, 63,4 % lite aktuelle.
 - Østfold: 22,5 % aktuelle, 77,5 % lite aktuelle.

Dette viser at Oslo har den høyeste andelen mulige kandidater, mens Østfold har den laveste.

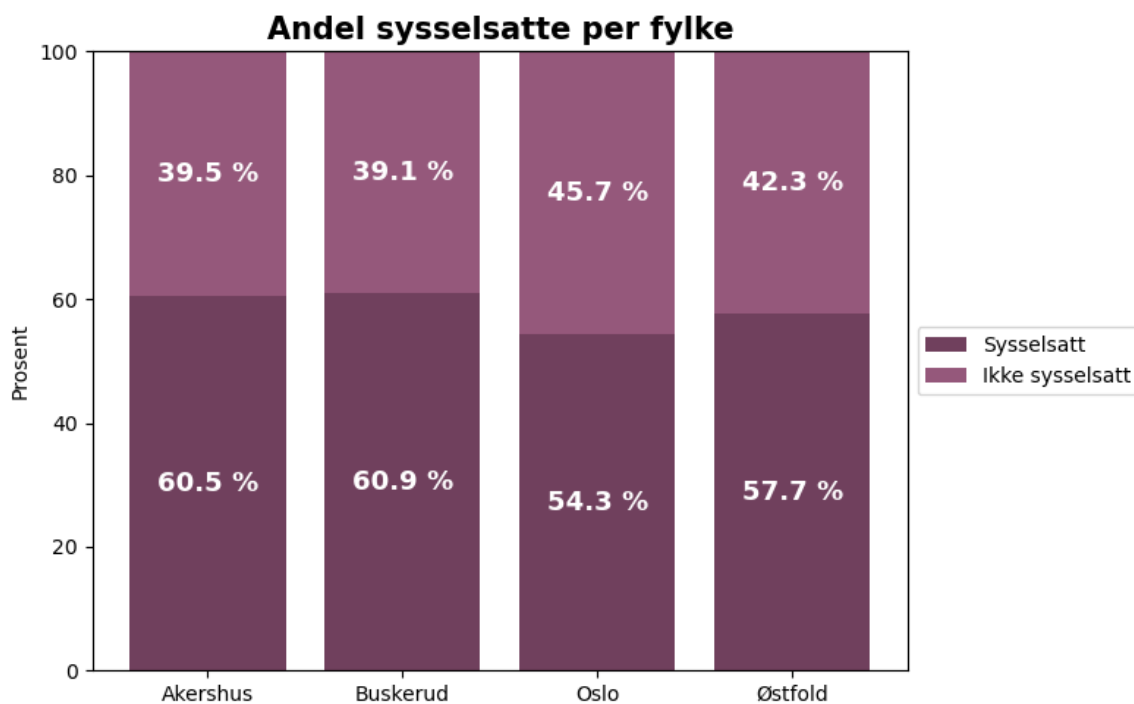
Kilde: microdata.no

3.1 Hvordan ser populasjonen til de aktuelle kandidatene ut?

Etter å ha sett bort fra de som mest sannsynlig ikke vil benytte seg av retten til videregående opplæring (235 640 personer), står vi igjen med en restpopulasjon på **136 540 personer** som kan være aktuelle kandidater for utdanningstilbudet. Disse er fordelt slik, 43 930 i Oslo, 35 460 i Akershus, 15 460 i Østfold og 14 430 i Buskerud. Noen overordnede dimensjoner er om disse er sysselsatte, kjønnsfordeling samt innvandrerkategori da innvandrere er disproporsjonalt aktuelle kandidater. I dette notatet vil de derfor få ekstra oppmerksomhet.

Kjønn: om lag 53 % menn, 47 % kvinner. Dette gjelder samtlige fylker og Oslo. Det skal legges merke til at kvinner har likevel en større tendens til å ta opp fag, delta på voksenopplæring enn menn. ‘

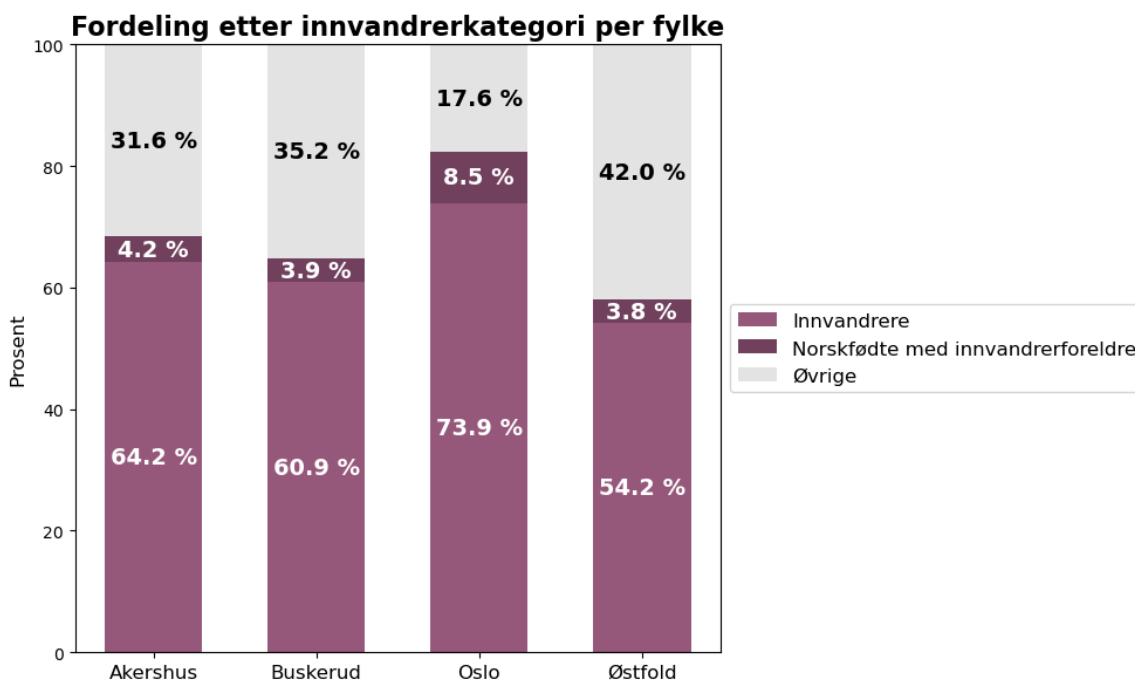
Sysselsetting: 49,3 % av de som ikke har fullført videregående er sysselsatte, men typisk i yrker uten krav til høyere utdanning (butikkmedarbeidere, pleieassistenter og kontorarbeidere). Andelen sysselsatte varierer noe mellom fylkene, men Akershus har den høyeste sysselsettingsgraden på 53,4 % mens Østfold har 42,3 %.

Kilde: microdata.no

Innvandrerkategori: 72 % er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, men med variasjoner mellom fylkene:

- Akershus: 64,2 % (22 750 personer) er innvandrere, med 4,2 % (1 500 personer) er norskfødte med innvandrerforeldre.
- Buskerud: 60,9 % (8 790 personer) er innvandrere, mens 3,9 % (570 personer) er norskfødte med innvandrerforeldre.
- Oslo: Har størst andel innvandrere som utgjør 73,9 % (32 480 personer), likeledes for de norskfødte med innvandrerforeldre som utgjør 8,5 % (3 740 personer).
- Østfold: innvandrерandel på 54,2 % (om lag 8380 personer) samt en andel på 3,8 % (590 personer) som i tillegg er norskfødte med innvandrerforeldre blant de aktuelle kandidatene. Dette er den laveste innvandrерandelen blant fylkene og Oslo.

Kilde: microdata.no

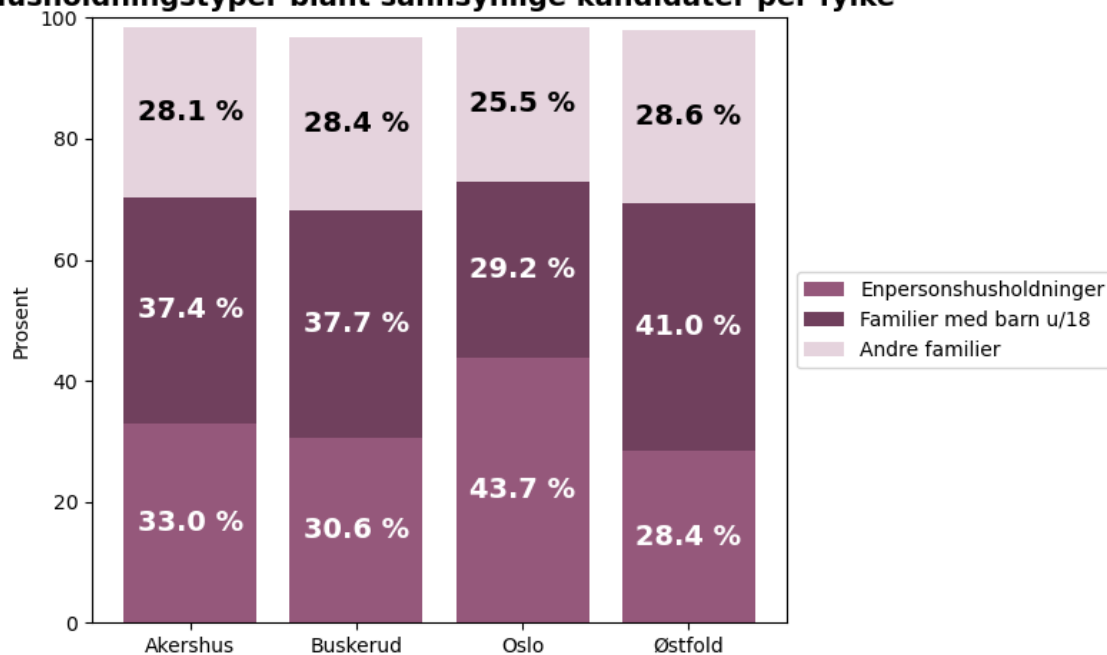
3.2 Familieforhold

Husholdningstype kan påvirke en persons mulighet til å ta utdanning. Blant de som vurderes som mer aktuelle kandidater for videregående opplæring, bor en stor andel i enten enpersonshusholdninger eller i familier med barn under 18 år. Dette gjelder særlig i Akershus, Buskerud og Østfold, der familier med barn utgjør den største gruppen. I Oslo er det derimot enpersonshusholdninger som dominerer.

For alle fylkene er det om lag 70% som tilhører en av disse to husholdningstypene.

- Akershus: 33% (ca. 11 700 personer) bor i enpersonshusholdninger, 37,4 % (13 260 personer) i familier med barn under 18 år.
- Buskerud: 30,6% (ca. 4 410 personer) i enpersonshusholdninger, 37,7% (ca. 5 440 personer) i familier med barn under 18 år.
- Oslo: Har den høyeste andelen enpersonshusholdninger som utgjør omtrent 43,7% (ca. 19 210 personer), mens familier med barn under 18 år utgjør 29,2% (ca. 12 830 personer).
- Østfold: har en andel på 28,4% (ca. 4 400 personer) i enpersonshusholdninger, og en andel på hele 41% (ca. 6 330 personer) i familier med barn. Hvilket er den høyeste andelen blant aktuelle kandidater med barn under 18 år.

Husholdningstyper blant sannsynlige kandidater per fylke

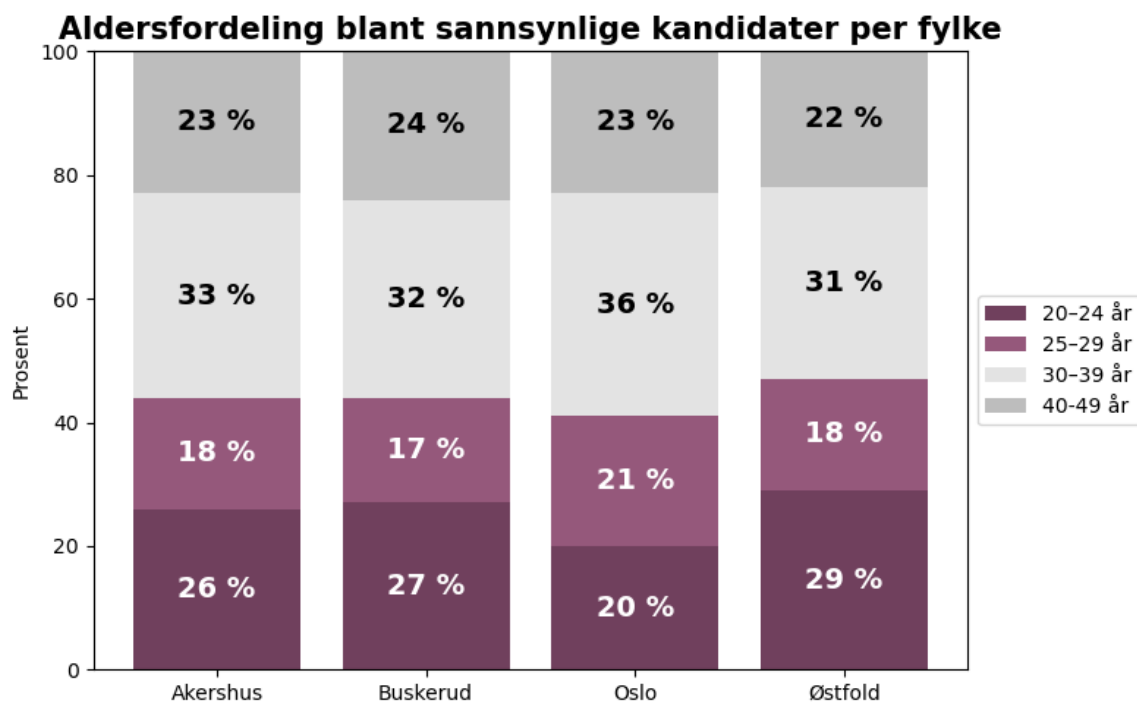
Kilde: microdata.no

3.3 Aldersfordeling

En stor andel av de som vurderes som aktuelle kandidater for videregående opplæring er i alderen 20 til 39 år. Dette gjelder på tvers av alle fylker. Aldersgruppen 30–39 år utgjør den største andelen i alle fylker. Gruppen 40–49 år utgjør også en betydelig andel, mellom 22 og 24 % gjennomgående i alle fylkene. Merk at antall personer i parentes er omtrentlige, og avrundet.

- **Akershus:** 26 % er i aldersgruppen 20–24 år (9 250 personer), 18 % i 25–29 år (6 160 personer), og 33 % i 30–39 år (11 600 personer).
- **Buskerud:** 27 % er i aldersgruppen 20–24 år (3 930 personer), 17 % i 25–29 år (2 390 personer), og 32 % i 30–39 år (4 590 personer).
- **Oslo:** Lavest andel i aldersgruppen 20–24 år med 20 % (8 810 personer), høyest i 30–39 år med 36 % (15 410 personer)
- **Østfold:** Høyest andel i aldersgruppen 20–24 år med 29 % (4 440 personer), 18 % i 25–29 år (2 700 personer), og 31 % i 30–39 år (4 780 personer).

På tvers av fylkene er det altså en tydelig overvekt av unge voksne, og særlig aldersgruppen 30–39 år peker seg ut som kjernegruppen for videregående opplæring som konsekvens av denne reformen. Dette utgjør totalt 36 400 personer, eller en tredjedel av kandidatene på tvers av fylkene og Oslo.

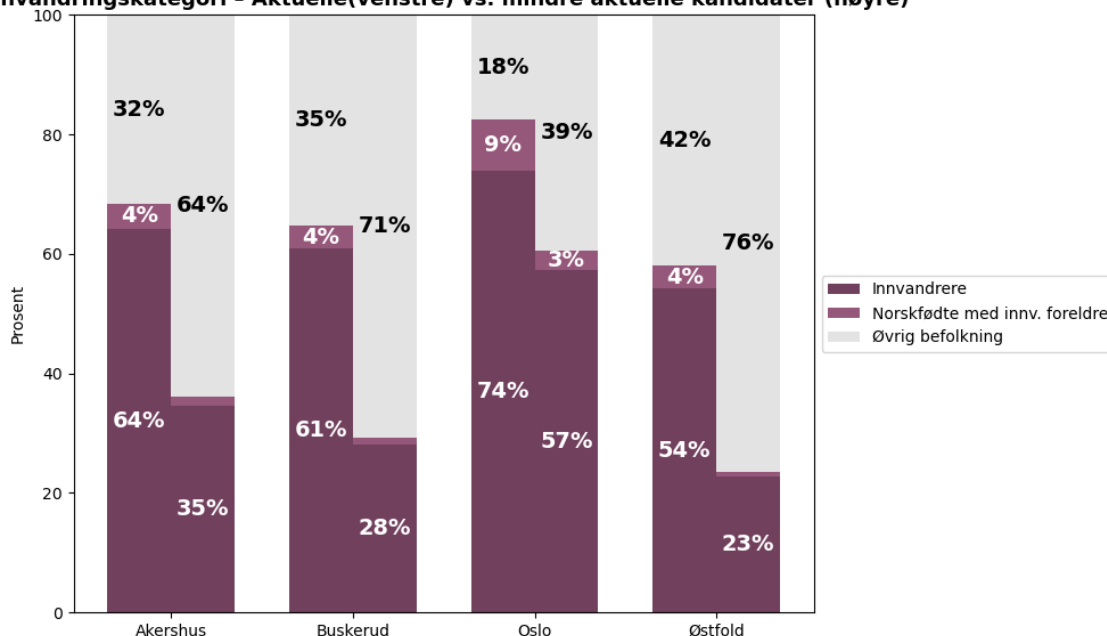
Kilde: microdata.no

3.4 Innvandringsbakgrunn

Ettersom svært mange med innvandrerbakgrunn er aktuelle kandidater, bryter vi disse tallene ned på flere variabler. Innvandrere utgjør den største målgruppen i Oslo og Akershus, mens andelen fra den øvrige befolkningen er høyere i Buskerud og Østfold. Dette kommer tydelig fram i stolpediagrammene.

- **Oslo:** ca. 82 % (35 580 personer) av de aktuelle kandidatene er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Kun 18 % tilhører øvrig befolkning.
- **Akershus:** 68 % (ca. 23 500 personer) har innvandrerbakgrunn, hvorav de fleste er innvandrere. 32 % er fra øvrig befolkning (11 100 personer).
- **Buskerud:** Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør 65 % (ca. 9 100 personer), mens 35 % er fra øvrig befolkning (ca. 5020 personer).
- **Østfold:** Har lavest andel med innvandrerbakgrunn med 58 % (8 900 personer), og høyest andel fra øvrig befolkning som utgjør 42 % (ca. 6400 personer).

Innvandringskategori - Aktuelle(venstre) vs. mindre aktuelle kandidater (høyre)

Kilde: microdata.no

Det skal nevnes at i henhold til diagrammet over, så er det vesentlig flere med innvandrerbakgrunn blant de aktuelle kandidatene sammenlignet med de mindre aktuelle. Gjennomgående for alle fylker det er det omtrent dobbelt så mange innvandrere blant de aktuelle.

Dette betyr at tiltak for å tilby videregående opplæring i stor grad må ta høyde for en høy andel med innvandrerbakgrunn – spesielt i Oslo og Akershus.

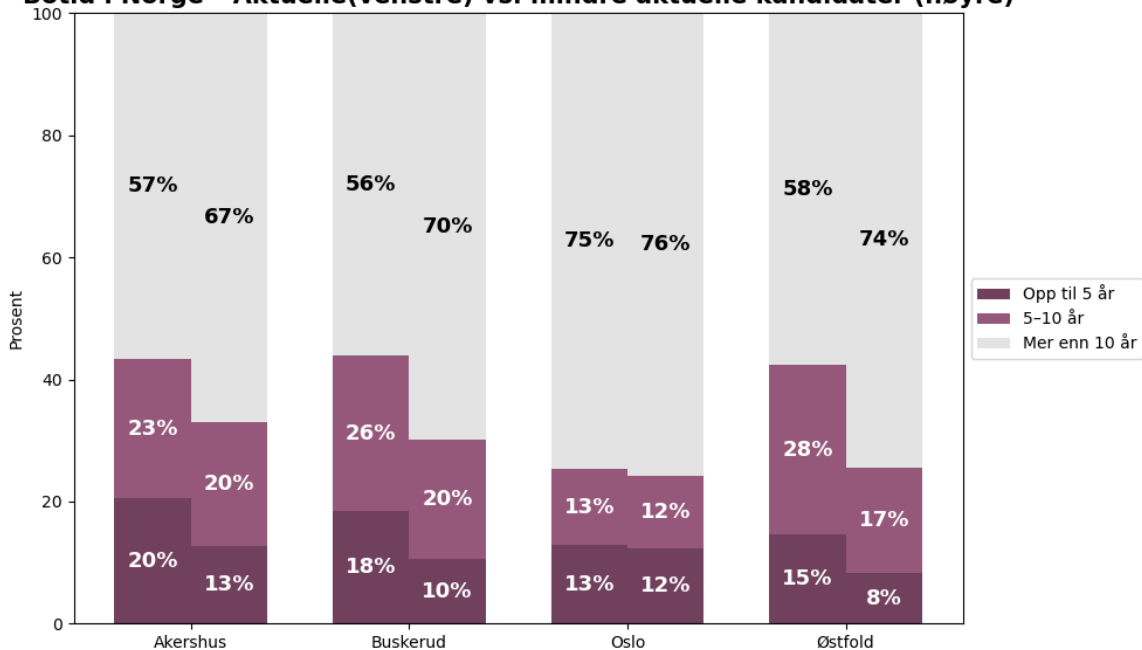
Samlet sett viser analysen at selv om mange nå har fått en rett til videregående opplæring, er det stor variasjon i hvor mange sannsynligvis vil benytte seg av denne muligheten. Akershus har den største populasjonen, men Oslo har høyest innvandrerandel, høyere andel enpersonshusholdninger samt høyest andel av aktuelle kandidater. Buskerud og Østfold har en eldre befolkning og høyere andel i husholdninger med barn. Videre analyse vil se nærmere på hvordan de ulike variablene påvirker sannsynligheten for at individer vender tilbake til utdanning.

3.4.1 Botid blant innvandrere som er aktuelle kandidater

Blant de som er aktuelle kandidater for videregående opplæring finner vi en høyere andel med lengre botid sammenlignet med de som vurderes som lite aktuelle kandidater for videregående opplæring. Særlig i Oslo, hvor innvanderandelen er høyest, er det spesielt de som har bodd lengst som vurderes som aktuelle kandidater for videregående opplæring.

- I Akershus har 20 % av de aktuelle kandidatene bodd i Norge under 5 år, mot 13 % blant de lite aktuelle
- Samme mønster ser vi i Buskerud, hvor målgruppen har en andel på 18 % blant dem med opptil 5 års botid, mot 10 % blant den øvrige populasjonen.
- I Oslo er andelene ganske like: 13 % av de med botid under 5 år er i målgruppen, mot 12 % som ikke er i målgruppen.
- I Østfold utgjør de med under 5 års botid 15 % av de aktuelle kandidatene, mot 8 % blant de lite aktuelle.
- Totalt har 16–17 % av de aktuelle kandidatene bodd i Norge under 5 år, mot rundt 11 % i gruppen som vurderes som lite aktuelle.

Botid i Norge - Aktuelle(venstre) vs. mindre aktuelle kandidater (høyre)

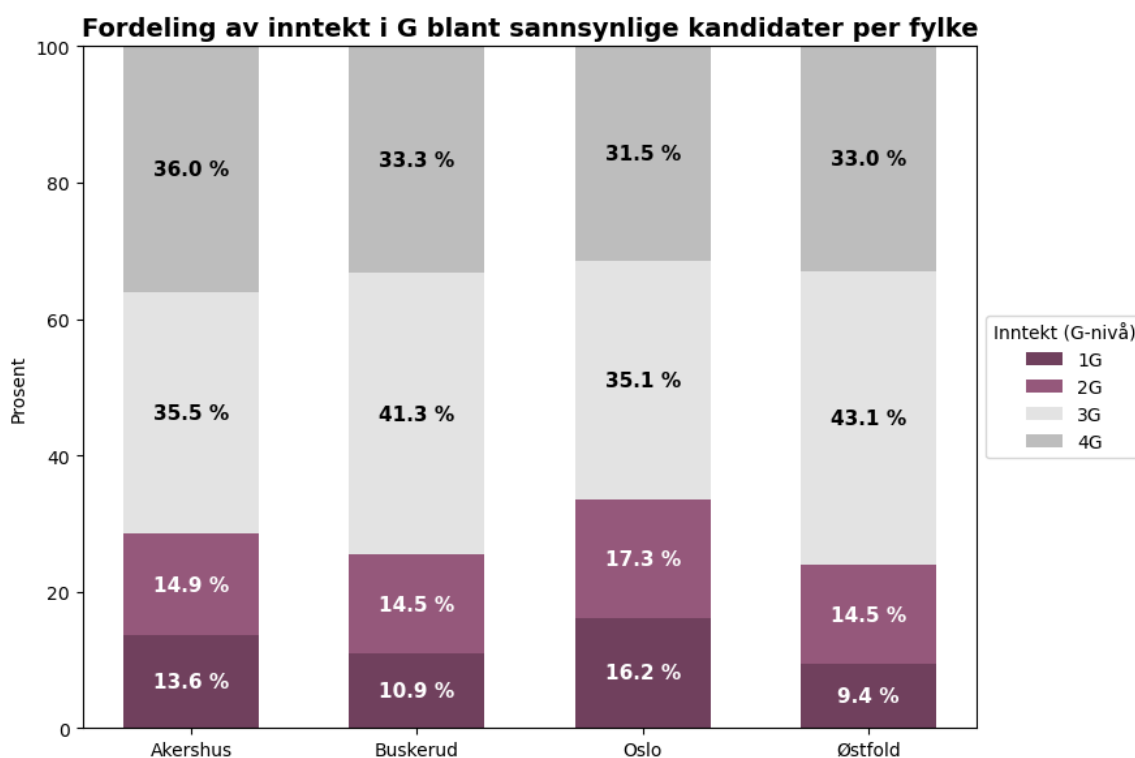
Kilde: microdata.no

Dette viser at personer med kort botid er representert i begge grupper, men det er likevel de med lengre botid – særlig over 10 år – som utgjør flertallet blant de aktuelle kandidatene. Nesten alle i denne gruppen er født i utlandet, og har derfor i mange tilfeller et udekket utdanningsbehov fra tidligere. Lang botid kombinert med lav eller ufullstendig utdanning gjør denne gruppen særlig relevant å nå med informasjon og tilrettelegging for å benytte retten til opplæring.

3.5 Inntektsnivå (grunnbeløp) blant aktuelle kandidater

Inntektsnivået blant de som vurderes som aktuelle kandidater for videregående opplæring varierer noe mellom fylkene, men det er en tydelig tendens til at majoriteten befinner seg i gruppene med 3G eller 4G. Samtidig har Oslo en høyere andel i de laveste inntektsgruppene enn øvrige fylker. Merk at dette er kun de som ligger under 4g som er vurdert.

- I **Akershus** har 13,6 % (9 590 personer) inntekt tilsvarende 1G, mens 35,5 % (25 010 personer) har 3G og 36,0 % (25 410 personer) har 4G – altså nesten tre fjerdedeler ligger i de to høyeste kategoriene.
- I **Buskerud** ser vi et lignende mønster: 10,9 % (3 890 personer) har 1G, mens hele 41,3 % (14 660 personer) har 3G og 33,3 % (11 810 personer) har 4G.
- **Oslo** skiller seg noe ut, med høyere andel i lavinntektsgruppene: 16,2 % (11 036 personer) har 1G og 17,3 % (11 820 personer) har 2G – det er den høyeste andelen i begge disse gruppene. Samtidig er fordelingen jevn, med 35,1 % (23 930 personer) i 3G og 31,5 % (21 480 personer) i 4G.
- I **Østfold** finner vi den laveste andelen i 1G (9,4 % / 4 390 personer), men den høyeste i 3G (43,1 % / 20 060 personer). 33,0 % (15 330 personer) ligger i 4G-gruppen.

Kilde: microdata.no

Totalt sett ligger 71–76 % av kandidatene i gruppene 3G og 4G, og kun mellom 24–29 % i 1G og 2G. Dette tyder på at selv om mange har moderate inntekter, er det likevel en stor andel som har inntektsnivå over 3G. Samtidig peker tallene fra Oslo på at enkelte fylker har høyere innslag av kandidater med svært lav inntekt blant aktuelle kandidater.

4 Veien videre

Teksten i dette kapitlet er laget av AI-verktøyet ChatGPT, og kvalitetssikret/tilpasset av ansatte i seksjon for analyse i Akershus.

Selv om analysen gir et klart bilde av hvem som nå får rett til videregående opplæring, gjenstår flere spørsmål. Totalt har **372 180 personer** i Akershus, Oslo, Østfold og Buskerud ikke fullført videregående opplæring. Etter å ha fjernet de som er eldre, uføre, på AAP eller har høy inntekt, står vi igjen med en kjernepopulasjon på **136 540 personer** som vurderes som sannsynlige kandidater.

1. Hva vet vi om faktisk deltakelse?

Vi vet nå hvor mange som får rett, men vi vet lite om hvor mange som faktisk kommer til å melde seg på og fullføre. Tidligere forskning tyder på variert fullføringsgrad blant voksne. Det må følges opp hvor stor andel som faktisk benytter retten samt lykkes med å benytte denne. Dessuten så er melder voksenopplæringsforbundet at om lag **1/3** av deres deltagere er over 60 år gamle, samt at deres kurs typisk handler om sang, vokalmusikk og kor eller politisk skoleing. Altså, ikke nødvendigvis direkte arbeidsrettet, og i stor grad ikke for en målgruppe som har en lang karriere foran seg blant sannsynlige kandidater for videregående opplæring.

2. Hvilke barrierer møter kandidatene?

Mange av kandidatene har lav inntekt – f.eks. har 13,6 % i Akershus og hele 16,2 % i Oslo inntekt tilsvarende kun 1G. I tillegg er det mange med kort botid og lavt utdanningsnivå. Over **70 % av kandidatene har innvandrerbakgrunn**, noe som kan innebære språkutfordringer og manglende godkjenning av tidligere utdanning.

3. Hvem «mangler» vi i analysen?

Registerdata fanger ikke opp alle. Noen kan ha ukjente eller manglende opplysninger om utdanning. Andre kan nylig ha flyttet, eller ha sammensatte behov som ikke fanges i variablene våre. Vi vet for eksempel ikke hvem som *ønsker* å ta opplæring. Samt at ikke all statistikk er like «nylig». Noen variabler må baseres på registerdata fra inngangen til 2023. Samtidig kjenner vi til at det er en vesentlig pågang i voksenopplæringen allerede samt at dette vil øke gitt populasjonsgrunnlaget.

4. Hva bør framtidige analyser fokusere på?

Neste steg kan være å kombinere disse funnene med kvalitative innsikter: Hva motiverer voksne til å ta videregående opplæring? Hva holder dem tilbake? Kvalitativt arbeid som for eksempel intervjuer, spørreundersøkelser og case-studier bør brukes for å supplere registeranalysen. Det bør også ses på hvordan tilbud og gjennomføringsmodeller kan tilpasses bedre, f.eks. gjennom mer fleksible opplæringsløp eller kombinasjoner med arbeid. Videre så er profilene til de aktuelle kandidatene også noe varierte. De nye reglene gjelder fra inntak høsten 2025, og vi vil derfor også snart få erfaring med hvordan dette slår ut i praksis.

5 Kilder

Akershus fylkeskommune. (2023). *Politisk plattform for fylkesrådet 2023–2027*. Hentet fra <https://www.afk.no>

Hansen, A. (2025). *Over 20 vgo kandidater* [Dataskript]. microdata.no. Hentet fra <https://github.com/AnalyseABO/microdata.no/blob/main/scripts/Over%2020%20vgo%20kandidater.txt>

Regjeringen. (2021). *Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden*. Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no>

Statistisk sentralbyrå. (2024). *Tabell 07441: Voksne i opplæring, etter alder, kjønn og utdanningsprogram*. Hentet fra <https://www.ssb.no>

Voksenopplæringsforbundet. (2025). *Årsrapport for studieforbund 2024*. Hentet fra <https://www.vofo.no>

Voksenopplæringsforbundet. (u.d.). *Voksenopplæringsforbundet - statistikk Akershus*. Hentet fra <https://www.vofo.no/statistikk/alle/akershus>